

Laatste ontwikkelingen pensioendossier

Korte termijn

De afgelopen dagen zijn in de verschillende media artikelen verschenen over het mogelijk opschorten van de kortingen door minister Koolmees en over zijn worsteling om juridisch de juiste dingen te doen. Afgelopen woensdag heeft een vertegenwoordiging van de gezamenlijke senioreorganisaties (KNVG, waaronder KBO Brabant, NVOG, waaronder de FASv, NOOM, ANBO, KBO-PCOB, FNV Senioren en CNV Senioren) een gesprek gehad op het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, waarin we ruimschoots de gelegenheid kregen om onze brief toe te lichten, met de argumenten om gebruik te kunnen maken van artikel 142 van de pensioenwet. Onder bijzondere economische omstandigheden kan de minister (bijvoorbeeld) de dreigende kortingen voorkomen. We hebben toegelicht waarom wij denken dat er echt bijzondere omstandigheden zijn, terwijl het in Nederland economisch goed gaat. Eigenlijk aansluitend bij wat in de Volkskrant wordt aangegeven. We snappen dat de minister geen juridische risico's wil lopen, maar vinden ook dat er meer dan voldoende redenen zijn om nu wel van artikel 142 gebruik te maken. Met als doel 'rust' te realiseren in de aanloop naar een vernieuwing van het pensioenstelsel. Die rust is hard nodig, want het ergste wat kan gebeuren is, dat kortingen op dit moment het vertrouwen in het stelsel en in de pensioenfondsen nog verder zal onderuithalen. En als pensioenfondsen moeten gaan korten zal dat gebeuren.

In het overleg van woensdag is goed naar ons geluisterd en is in vertrouwelijkheid afgetast waarin we elkaar zouden kunnen vinden. De minister heeft conform zijn toezegging aan de Tweede Kamer de afgelopen tijd indringend met de pensioenfondsen gesproken en is nu in de fase van overleg met relevante partijen, waaronder het platform jong/oud. Het is de bedoeling dat het onderwerp vandaag in de ministerraad aan de orde komt en maandag in het coalitieoverleg. Daarna stuurt de minister de beloofde brief aan de Tweede Kamer, zodat er op 21 november in de Kamercommissie over kan worden gesproken.

Dan is de politiek aan zet. De voortekenen zijn wat dat betreft gunstig. Ook via hun eigen kanalen en netwerken hebben de seniorenorganisaties de afgelopen tijd hun best gedaan om invloed uit te oefenen. Het is verheugend te merken dat Kamerbreed de wens aanwezig is om onnodige kortingen te voorkomen. Nu ook de PvdA en Groen Links zich ervoor hebben uitgesproken kortingen te willen voorkomen en het CDA afgelopen zaterdag een resolutie heeft aangenomen (met instemming van de hele Kamerfractie) met ook dezelfde boodschap, lijkt de politieke akker te zijn geploegd.

Grote vraag is of de rug recht wordt gehouden als Klaas Knot van DNB (De Nederlandse Bank) tegengas gaat geven. Dan zal duidelijk moeten worden of onze volksvertegenwoordiging, regering en kabinet, de dienst uitmaken of (slechts) een advies- en toezichtorgaan. Als dat laatste zou gaan gebeuren is er wel iets heel ernstigs aan de hand in ons land.

Acties

De gezamenlijke seniorenorganisaties hebben de afgelopen weken allerlei acties voorbereid voor het geval de minister kortingen niet gaat voorkomen. Datzelfde is gebeurd door de vakbonden, waarmee we regelmatig contact hebben. Het is goed om te merken dat alle seniorenorganisaties niet alleen een bijdrage willen leveren, maar ook bereid zijn om daarvoor geld ter beschikking te stellen. ANBO en KBO-PCOB hebben menskracht en elk € 10.000,= ter beschikking gesteld. NVOG en KNVG, die heel veel menskracht van vrijwilligers inzetten, hebben een inzamelingsactie onder de lid-organisaties gehouden en komen gezamenlijk op een bedrag van bijna € 30.000,= (stand van dit moment) en de senioren van de vakbonden dragen bij aan de eigen vakbondsacties, maar wel in overleg met de seniorenorganisaties. Allerelei noodzakelijke voorbereiding zijn getroffen (en al wat kleingeld uitgegeven), maar we wachten nu op de brief van de minister in de eerste helft van de komende week. We hopen, en verwachten, dat het besluit van de minister verdere actie nu overbodig zal maken, maar zijn pas gerust als.....

Klankbordgroep

De grote vraag die al een paar maanden boven onze hoofden zweeft, is in hoeverre NVOG, KNVG en de andere seniorenorganisaties nu daadwerkelijk betrokken gaan worden bij de uitwerking van het pensioenakkoord. Weliswaar hadden we al de toezegging dat we samen met jongeren in een klankbordgroep zouden zitten, die regelmatig overleg zou hebben met de stuurgroep, maar het was de vraag wat de echte betekenis daarvan zou zijn.

We wisten al dat de stuurgroep zou bestaan uit de sociale partners, overheid en adviseurs (bijvoorbeeld DNB en pensioenfederatie) en dat er werkgroepen zouden komen om van alles in opdracht uit te zoeken. Een zogenoemde voorbereidingsgroep (ook uit de sociale partners en de overheid) gaat van alles verzamelen en met adviezen doorgeven aan de stuurgroep. Die stuurt dan alle relevante zaken door naar de klankbordgroep ter bespreking. Behalve een klankbordgroep van senioren en jongeren (elk met 5 personen vertegenwoordigd) is er overigens ook nog één van wetenschappers. Een belangrijke vraag voor ons, was of we echt wel wat in de melk te brokkelen zouden hebben. Of dat we, ook in het tijdschema, zouden worden beschouwd als een soort klapvee.

Daarom was de eerste bijeenkomst met de stuurgroep spannend en niet zonder zorgen. Vooral omdat het in deze eerste confrontatie zou gaan over de vraag hoe onze inbreng daadwerkelijk gestalte zou krijgen in het ambitieuze schema met als einddoel om voor de zomer van 2020 een hoofdlijnennotie te hebben waarin alle besluiten voor de uitwerking zijn vastgelegd. Een ambitieus schema omdat daarna nog zo'n anderhalf jaar nodig is om tot aangepaste wetgeving te komen, zodat per 1 januari 2022 echt met het vernieuwde stelsel aan de slag kan worden gegaan.

De eerste bijeenkomst heeft ons vertrouwen gegeven dat er echt naar ons zal worden geluisterd. Omdat alle aanwezigen benadrukten dat voor het realiseren van een vernieuwing van het stelsel een groot draagvlak, ook van gepensioneerden en jongeren nodig is, wil een pensioenakkoord in z'n uitwerking kans van slagen hebben. Maar ook omdat er een grote delegatie uit de stuurgroep aan tafel zat. Van de kant van de stuurgroep, onder voorzitterschap van Gert Jan Buitendijk (directeur werk SZW), waren dat

vertegenwoordigers van het ministerie, de vakbonden, de werkgevers, de pensioenfederatie en de Nederlandse Bank. We hebben serieus kunnen praten over de vraag hoe onze inbreng gestalte zou kunnen krijgen met als achtergrond dat we alleen goed mee kunnen praten, en denken, als we de relevante informatie uit de voorbereidingen ook hebben. De vergelijking gaat wat mank, maar in hoofdlijnen komt het neer op wat gebruikelijk is in pensioenfondsen die het goed voor hebben met hun verantwoordingsorgaan. Het gaat niet om de kilo's papier aan voorbereidingsstukken, maar wel om goede en relevante rapportage en de mogelijkheid nog serieuze inbreng te hebben op basis van voldoende gegevens. Zodat wij ook op een fatsoenlijke manier kunnen toetsen aan onze al eerder vastgestelde toetsingscriteria en de aanbevelingen van onze gezamenlijke pensioencommissie. In deze eerste bijeenkomst werd ook naar deze criteria en onze toelichting erop gevraagd, zodat de contouren alvast in de verdere stuurgroepdiscussie zouden kunnen worden meegenomen. Daarbij hebben we ook nog gewezen op de resolutie van het CDA-congres, waarin opgenomen is dat bij de vernieuwing van het stelsel niet alleen voorzichtige rekenregels nodig zijn maar ook dat daarbij rekening moet worden gehouden met rendementen.

Zoals de minister al publiekelijk had aangekondigd, er zijn grote zorgen over een stelsel van aanvullende pensioen wanneer de rente de komende tijd laag blijft ('lage renteomgeving' wordt dat zo mooi genoemd). Is zo'n stelsel nog houdbaar als het spaargeld nauwelijks meer wat oplevert? Het ministerie heeft twee onderzoeksinstituten gevraagd daarnaar onderzoek te doen in de verwachting dat de resultaten ongeveer in mei 2020 bekend zullen zijn. Maar hij heeft ook gezegd dat het proces van uitwerking van het pensioenakkoord niet kan wachten en dus ook door moet gaan.

Vertrouwelijkheid

In een proces als waarbij we nu betrokken zijn, is de kans van slagen klein als er tussentijds allerlei berichten naar buiten komen over de inhoud en de discussies. Die gaan dan een eigen leven leiden met vaak allerlei nare publiekelijke en politieke consequenties van dien. Dat is de reden dat wij ook vertrouwelijkheid moeten en willen betrachten waar het de inhoud van de uitwerking, de conclusies en de opvattingen betreft. Daar zullen we ons, bij een ook voor ons goed lopend proces, aan houden.

Voortgang

Op grote schaal wordt nu door de voorbereidingsgroep, door de werkgroepen, door andere deskundigen en door de stuurgroep verder gewerkt. Met de twee klankbordgroepen als belangrijke sparringpartners. Natuurlijk blijven wij gedurende het hele proces op het vinkentouw zitten en zullen we reageren als blijkt dat we toch niet serieus genomen worden, maar op dit moment gaan we het proces met vertrouwen in. Het zal ook van ons en van onze deskundigen (de klankbord ondersteuningsgroep) veel tijd en energie vragen, wellicht ook op tijden en momenten waarop je liever iets anders zou doen, maar het is voor iedereen, en zeker voor de gepensioneerden, van groot belang dat er druk op de ketel blijft en dat we over een jaar eindelijk kunnen zeggen dat er een akkoord is waar ook wij achter kunnen staan. Wordt vervolgd.

Jaap van der Spek